

КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У РЕГІОНАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ

Під «інструментом» розуміється засіб або спосіб для досягнення чогось. В облікових політиках фінансовий інструмент – це будь-який контракт, що започатковує виникнення фінансового активу однієї сторони та фінансового зобов'язання чи інструментів у вигляді акцій іншої сторони, які включають акції або будь-які похідні цінні папери, опціони, ф'ючерси, форварди, процентні свопи та обмін валютами тощо.

Економіст Ю. Ружицький вважає, що «фінансові інструменти державної політики економічного розвитку» є складовою соціально-економічної розвитку, яка ґрунтується на використанні та реалізації сукупних економічних, правових та організаційних заходів, методів, форі механізму фінансово-економічного регулювання відповідно і стратегічних пріоритетів розбудови держави з метою забезпечені збалансованого, довгострокового розвитку національної економіки, врахування комплексу соціально-домінантних інтересів і потреб суспільства в розрізі його продуктивних груп та кластерів» [4, с.7], С. Біла під інструментами місцевого економічного розвитку визначає стратегічне планування, формування місцевих бюджетів, муніципальне управління, використання фінансових інструментів розвитку приватної сектору, маркетинг території, залучення інвестицій, підтримку бізнесі створення сприятливого бізнес-клімату, раціональне використані комунальної власності та ін. [5, с. 6].

В Україні ж більшість регулюючих фінансових інструментів спрямовано на підтримку соціальної сфери, тобто захист соціально незахищених верств населення, нівелюючи таким чином економічний розвиток, який фінансується за «залишковим» принципом. Тому основне завдання місцевих органів влади полягає у пошуку та застосуванні фінансових інструментів, що ефективно стимулюватимуть регіональний розвиток.

Класифікації фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку наведені у табл. 1.

Проте таких визначень є недостатньо для характеристики фінансових інструментів задіяних у стимулюванні регіонального розвитку. Адже бюджетне законодавство містить ряд обмежень при використанні органами самоврядування (муніципалітетами) загальновідомих фінансових інструментів, а з іншого боку фіскальна функція створює інший фінансовий інструмент – місцеві податки на основі суспільного договору. Тому в цьому випадку під фінансовими інструментами для стимулювання регіонального розвитку доречно використовувати поняття «муніципальні фінансові інструменти».

Отже, муніципальні фінансові інструменти - це фінансові інструменти, які застосовуються органами місцевого самоврядування та спрямовані на стимулювання регіонального розвитку .

Таблиця 1 – Види фінансових інструментів

Автор класифікації	Фінансові інструменти
Ю. Барський	оподаткування; міжбюджетні трансферти; інвестування; бюджет розвитку; цільові програми.
І.Новосад	бюджетне регулювання; запровадження спеціального режиму інвестування; створення умов для залучення іноземних інвестицій; надання податкових стимулів інвесторам; субвенції та дотації місцевим бюджетам
М.Кужелєв	бюджетні, податкові, кредитні, інвестиційні, інноваційні

Джерело: складено автором на основі [1, с. 20], [2, с. 135], [3, с.54]

Відповідно у табл. 2 проведено класифікацію муніципальних фінансових інструментів.

Таблиця 2 – Муніципальні фінансові інструменти

Бюджетні	Дотації, субвенції, цільове фінансування, бюджет розвитку, аукціони з продажу комунального майна або прав оренди
Фіскальні	Податкові пільги, податкові кредити, податкові канікули, спеціальні податкові режими
Позичкові	Облігації внутрішньої місцевої позики, кредитні угоди
Інвестиційні	Гранти, регіональні інвестиційні програми, програми спільного інвестування, депозити на рахунках в банках, внески до статутних фондів, купівля акцій, казначейські сертифікати, гарантії
Благодійні	Меценатство, благодійна допомога, волонтерська допомога
Страхові	Резервний фонд, страхові контракти

Джерело: авторська класифікація

Регіони відрізняються між собою сукупністю природничих, історичних, соціальних, економічних та національних особливостей. Характерною ознакою регіону є його цілісність, поєднання природних ресурсів, матеріальних багатств та соціальних умов для життєдіяльності населення.

Процес децентралізації в Україні має забезпечити належний рівень автономії органів місцевого самоврядування шляхом реального розділення повноважень центральних та місцевих органів влади на підставі змін у мобілізації доходів бюджетів та покращення ефективності їх використання відповідно до потреб населення.

Після повномасштабного вторгнення військ російської федерації на

територію України особливого значення виникають по вибору ефективних фінансових інструментів.

Інформаційні джерела

1. Барський Ю.М. Фінансові інструменти стимулювання сталого розвитку регіону/Ю.М.Барський, В.Г. поліщук//Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – 2010. Вип. 7(25), Ч.4. С.4-12.

2. Кужелєв М.О., Нечипоренко А.В. Фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку: практика використання в Україні: монографія/М.О.Кужелєв, А.В. Нечипоренко.-Київ: Центр учбової літератури. 2021-224 с.

3. Новосад І.Г. Інструменти мотиваційного механізму розвитку проблемних регіонів/І.Г. Новосад//Економіка та управління.- 2011-№2. С.133-138.

4. Ружицький Ю.В. Фінансові інструменти державної політики економічного розвитку України: автореферат на здобуття кандидата наук: 08.08.08/Ю.В. Ружицький.- Чернігів, 2017. -21 с.

5. Стимулювання економічного зростання на місцевому рівні: аналіт. доп/С.О. Біла, О.В. Шевченко, М.О. Кушнір, В.І. Жук – К.:НІСД, 2013. 88 с.

УДК 657

О. В. Лега, канд. екон. наук, доц. (ПДАУ, Полтава)

Л. В. Яловега, канд. екон. наук, доц. (ПДАУ, Полтава)

Т. Б. Прийдак, канд. екон. наук, доц. (ПДАУ, Полтава)

РОЛЬ ПОДАТКІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Цілі сталого розвитку допомагають Україні вирішувати низку актуальних соціальних, економічних та екологічних проблем, особливо в умовах економічних викликів та збройного конфлікту. Вони також сприяють інтеграції України в міжнародні економічні та політичні процеси, підтримують стабільність та розвиток країни в довгостроковій перспективі.

Податки є критично важливим інструментом для фінансування ініціатив, що сприяють досягненню Цілей сталого розвитку України до 2030 року, забезпечуючи підтримку соціальних програм, інфраструктури, екологічних ініціатив та економічного зростання. На нашу думку, податки є елементом реалізації наступних цілей:

1. Подолання бідності.

Оподаткування та соціальні програми: податкові надходження можуть бути використані для фінансування програм, спрямованих на підтримку найбільш вразливих верств населення, таких як дотації, соціальні виплати та програми працевлаштування.

2. Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки.

Податкові пільги для агросектору: введення податкових пільг або субсидій для фермерів може стимулювати виробництво продуктів харчування, підвищуючи продовольчу безпеку.